

**CRNA GORA
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO**

Predmetni program

MUZIČKA KULTURA

I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII i IX razred osnovne škole

Podgorica, 2013.

Predmetni program

Muzička kultura za I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII i IX razred osnovne škole

Izdavač: Zavod za školstvo

Urednik: Pavle Goranović

Lektura: dr Adnan Čirgić i Jelena Šušanj

Tehnička priprema:

Dizajn korica:

Štampa:

Tiraž:

Podgorica, 2013.

Nacionalni savjet za obrazovanje na 23. sjednici, održanoj 9. jula 2013. godine utvrdio je izmjene predmetnoga programa Muzička kultura za osnovnu školu.

SADRŽAJ

1. Naziv predmetnog programa	4
2. Određenje predmetnog programa	4
3. Opšti ciljevi predmetnog programa	5
4. Sadržaji i operativni ciljevi predmetnog programa.....	5
I RAZRED	5
II RAZRED	10
III RAZRED	13
Didaktičke preporuke (prvi ciklus).....	17
Standardi znanja (ishodi programa za prvi ciklus).....	19
IV RAZRED	20
V RAZRED	25
VI RAZRED	28
Didaktičke preporuke (drugi ciklus)	33
Standardi znanja (ishodi programa za drugi ciklus)	35
VII RAZRED	35
VIII RAZRED.....	40
IX RAZRED	45
5. Didaktičke preporuke (treći ciklus).....	50
6. Korelacije među predmetima.....	52
7. Standardi znanja (ishodi programa za treći ciklus).....	52
8. Način provjeravanja i ocjenjivanja	52
9. Resursi za realizaciju programa	53
10. Profil i stručna sprema nastavnika/nastavnica i stručnih saradnika/saradnica	54

1. NAZIV PREDMETNOGA PROGRAMA: MUZIČKA KULTURA

2. ODREĐENJE PREDMETNOGA PROGRAMA

a. Položaj, priroda i namjena predmetnoga programa

Predmet Muzička kultura učenicima/učenicama pruža mogućnost da razviju muzikalnost, steknu osnovna iskustva za selektivno i aktivno slušanje muzike, za učestvovanje u horovima i drugim muzičkim aktivnostima (priredbe), za dalje obrazovanje koje podstiče dublje interesovanje za muziku. Muzika je čovjekova stalna kulturna potreba i kao predmet ima značajnu ulogu u razvoju njegove kreativnosti, usmjerava i razvija njegove umjetničke sposobnosti, vještine i znanja, a utiče i na sposobnost mišljenja i savremenu (multimedijsku) komunikaciju. Muzika učenicima/učenicama otvara svijet viših kulturnih potreba, osvješčuje ih za više umjetničke vrijednosti i razvija im kritičnost i estetski senzibilitet.

Napomena: Međupredmetne oblasti/teme su obavezne u svim nastavnim predmetima i svi nastavnici su obavezni da ih ostvaruju. Međupredmetne oblasti/teme su sadržaji koji omogućavaju da se u opšteobrazovni kurikulum uključe određeni ciljevi i sadržaji obrazovanja koji nijesu dio formalnih disciplina ili pojedinih predmeta, ili koji su po strukturi interdisciplinarni. Ovi sadržaji doprinose integrativnom pristupu opšteg obrazovanja i u većoj mjeri povezuju sadržaje pojedinih predmeta.

b) Broj časova po godinama i oblici nastave

Razred	Ukupan fond časova	Program planiran za fond časova	Časovi namijenjeni školi i lokalnoj zajednici
<i>I</i>	35	30	5
<i>II</i>	35	30	5
<i>III</i>	35	30	5
<i>IV</i>	70	60	10
<i>V</i>	70	60	10
<i>VI</i>	35	30	5
<i>VII</i>	35	30	5
<i>VIII</i>	35	30	5

IX	25	21	4
----	----	----	---

3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOGA PROGRAMA

Opšti ciljevi nastave Muzičke kulture su da kod učenika/učenice:

- izgradi pozitivan odnos prema muzici
- razvije interesovanje, želju i smisao za različite oblike učestvovanja u muzici
- razvije komunikativnost, spremnost i sposobnost za saradnju kroz timski rad
- razvije želju za pripadnost kolektivu kroz podsticanje prijateljstva i strpljivoga ponašanja u grupi
- razvije kreativnost, motivisanost, marljivost i samopouzdanje kroz pjevanje, igru i učešće u stvaranju umjetničkih sadržaja
- razvije naviku da aktivno sluša muziku, da je doživljava i razvija sposobnost da prepozna njene karakteristike
- razvije sposobnost da stvara muziku, shodno uzrasnim mogućnostima i individualnim sklonostima
- razvije sposobnost da izražava muzičke doživljaje i predstave kroz igru (ples), likovno, verbalno i tekstualno
- razvije opšte muzičke sposobnosti
- razgraniči osnovne muzičke pojmove
- podstakne otkrivanje bogatstva muzičke literature, njenih stvaralaca i interpretatora, upoznavanje muzičkih ustanova
- razvije motivisanost za dublje izučavanje muzike
- razvije svijest o najvrednijim dostignućima, koja određuju kulturni identitet pojedinih naroda i zajednica
- razvije svijest o dostignućima koja određuju kulturni identitet Crne Gore.

4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOGA PROGRAMA

I razred

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Stvaranje	Slušanje		
<p>Podsticanje učenika/učenice da stekne muzička znanja u školi i van nje.</p> <p>Učenik/učenica treba da:</p>	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju kraće narodne pjesme i umjetničke kompozicije u odgovarajućem glasovnom obimu, čija sadržina podstiče 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proizvode zvukove - doživljaj muzike kreativno izražavaju 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opažaju zvukove oko sebe - slušaju glasove ptica i drugih životinja - slušaju narodne 	<p>Obavezni sadržaji za izvođenje</p> <p>Narodne pjesme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Oj svijetla majska zoro</i> - <i>Pod onom, pod onom</i> - <i>Durmitor</i> 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost:</p> <p>narodni i umjetnički tekstovi.</p> <p>Priroda i društvo: Moja</p>

<ul style="list-style-type: none"> - upozna se s pojmom zvuk - upozna se s narodnim muzičkim stvaralaštvom, na elementarnome nivou - upozna se s himnom kao svečanom narodnom pjesmom - upozna se s umjetničkom muzikom na elementarnome nivou - usvaja muzički rječnik: <i>pjevam, muzika, muzička priredba</i> 	<p>doživljaje, maštu, ples i igru</p> <ul style="list-style-type: none"> - razgovoraju o tome da su himnu slušali prvoga školskog dana; zašto su baš nju slušali; da je to svečana državna pjesma, da se sluša za praznične dane; kako se ponašamo kad se intonira himna i sl. 	<p>bojom, pokretom, govorom.</p>	<p>pjesme i umjetničke kompozicije</p> <ul style="list-style-type: none"> - pošećuju muzičke priredbe. 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Laje ti moj goce</i> <p>Umjetničke kompozicije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Srećno prvaci, J.M. Bogojević</i> - <i>Stiže jesen, M-Papić</i> - <i>Zima, S.Vukosavljev</i> - <i>Orkestra, L.Dedvukaj</i> - <i>Visibaba, V.Astardžijeva</i> - <i>Apri-li-li, A.S. Tamindžić</i> <p>Pojmovi: <i>pjevam, muzika, muzička priredba</i></p>	<p>okolina, Ja u saobraćaju</p> <p>Likovna kultura: Crtanje, slikanje</p> <p>Matematika: Oblik, linije</p>
---	---	----------------------------------	---	---	--

Napomena: Navedeni primjeri u koloni „Pojmovi – sadržaji“ obavezni su. Nastavniku/nastavnici se preporučuje uvođenje dodatnih sadržaja u skladu s definisanim ciljevima.

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Stvaranje	Slušanje		

<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postigne ritmičko izgovaranje slogova i glasova uz pljeskanje, cupkanje, lupkanje - nauči sviranje na elementarnome nivou na Orfovim instrumentima s neodređenom visinom tona (štapići, bubanj, zvečke – izbor) - zna da se zvuk može proizvesti na predmetima koji nas okružuju - navikava se na nastupe pred većom grupom - zna izgled u funkciju kabineta za Muzičku kulturu 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izgovaraju slogove kroz kraće dječije tekstove (brojalice, zagonetke). <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prate pjesme i brojalice sviranjem na Orfovim instrumentima i drugim izvorima zvuka. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uz izvođenje brojalice oblikuju ritmičku pratnju (pomoću ruku, nogu i kombinovano). 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pošećuju kabinet za Muzičku kulturu 	<p>Brojalice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bumbar</i> - <i>Trči zeko kroz šumicu</i> - <i>En, den, dini</i> - <i>Sanke,</i> - <i>Mi smo deca vesela</i> <p>Izbor iz prethodno obrađenih pjesama i brojalica.</p> <p>Pojmovi: <i>sviram, muzički instrument</i></p>	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: pravilno izgovaranje slogova i glasova je pozitivan govorni podsticaj.</p> <p>Fizičko vaspitanje: pokreti ruku, nogu i tijela prilikom izvođenja brojalica povećavaju spretnost, motoriku i kreativnost.</p> <p>Matematika: Prirodni brojevi do 20</p> <p>Priroda i društvo: Moja okolina, Ja i moja škola</p>
--	---	--	--	---	--

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Stvaranje	Slušanje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozna i upamti izgled i zvuk kako bi 		<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - likovno iskazuju utiske o slušanoj kompoziciji 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju odgovarajuće primjere za 	<p>Primjeri u kojima se čuje zvuk, klavira, violine, flaute, gusala, ljodre i dipli</p>	<p>Priroda i društvo: Slavimo, Moja okolina</p>

<p>vizuelno i auditivno prepoznao/ prepoznala instrumente (klavir, violina, flauta)</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozna i upamti izgled i zvuk kako bi vizuelno i auditivno prepoznao/ prepoznala narodne instrumente (gusle, diple) - razumije tekstualni sadržaj koji prati muzika - napreduje u razvoju muzikalnosti i osjećaja za ritam. 		<ul style="list-style-type: none"> - crtaju instrumente, uključujući narodne, i razgovaraju o tome - objašnjavaju doživljaj odslušanoga (veselo, tužno, brzo, sporo); na primjeru himne razgovaraju da li je u pitanju brza, spora pjesma; kakav utisak izaziva kod njih: veselo se osjećam / osjećam snagu... i sl. 	<p>prepoznavanje instrumenata.</p> <p>Učenici/učenicice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju predložene primjere. 	<p>Sadržaji za slušanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - M. Ilić: <i>Na slovo, na slovo</i> - K. Sen-Sans: <i>Karneval životinja (Kokoške i pijetlovi, Magarci)</i> - S. Barić: <i>Strašan lav</i> - Ž. F. Ramo: <i>Kokoška</i> - J. Magdalić: <i>Mali Zoo</i> - Grupa Eklips: <i>Okean</i> - <i>Zašto se ruke peru, B. Milićević</i> - <i>Pahuljica, S. Kostić</i> 	
---	--	--	--	---	--

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Stvaranje	Slušanje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da razlikuje muziku za različita raspoloženja (npr. veselo – tužno i sl.) - zavoli muziku putem slušanja. <p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da postoje koraci koji su 	<p>Učenici/učenicice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvode jednostavne koreografije na prethodno naučene pjesme ili jednostavne korake narodnih igara. 	<p>Učenici/učenicice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikuju ritmičku pratnju za određene melodije koristeći svoje tijelo kao izvor zvuka (pljeskanje, lupkanje, cupkanje). <p>Učenici/učenicice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kretanje usklađuju s karakterom muzike. 	<p>Učenici/učenicice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju kompozicije koje podstiču na aktivno razmišljanje i doživljavanje. <p>Učenici/učenicice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju i gledaju video-zapise izvođenja takvih igara. 	<ul style="list-style-type: none"> - B. Tamindžić: <i>Biser Mara</i> - K. Orf: <i>Skercando</i> - L. van Betoven: <i>Pjesmica</i> - R. Mac: <i>Stara ura igra polku</i> - B. Kovačić: <i>Pahulja</i> - M. Ilić: <i>Zdravo, vojsko</i> - <i>Kad si srećan...</i> - A. Obradović: <i>Eci, peci, pec</i> 	<p>Priroda i društvo: Moja okolina</p> <p>Fizičko vaspitanje: ples, samostalne koreografije</p>

osmišljeni uz određenu muziku. - upozna se s jednostavnim muzičkim igrama, plesnim koracima i koreografijama i njihovim izvođenjem				- Muzika iz Diznijevih animiranih filmova - Tradicionalne dječje muzičke igre: - <i>Laste, prolaste</i>	
---	--	--	--	---	--

Napomena za nastavnika/nastavnicu

Razvojna dostignuća u prvome razredu

Sposobnosti

Učenici/učenice:

- ovladavaju pjevanjem pjesama najmanje u obimu trihorda (re, mi, fa)
- razvijaju muzičke sposobnosti
- prepoznaju izgled i zvučne boje instrumenata (klavir, violina, flauta, gusle, diple, ljodra i ritmički Orfovi instrumenti).

Vještine

Učenici/učenice:

- vježbaju izgovaranje slogova i glasova uz ritam
- navikavaju se na pravilno držanje tijela prilikom pjevanja
- navikavaju se na pravilno korišćenje instrumenata i opušteno sviranje
- razvijaju motoriku izvođenjem jednostavnih pokreta i koreografija.

Informativna znanja

Kroz muzičke aktivnosti i sadržaje učenici/učenice:

- usvajaju muzički rječnik: *pjevam, sviram, instrument, muzika, muzička priredba*
- imenuju navedene muzičke instrumente.

II razred

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Stvaranje	Slušanje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - napreduje u smislu razvoja muzikalnosti - napreduje u oblikovanju pjevačkoga glasa, s postepenim širenjem opsega glasa - zna da razlikuje i umije da pjeva brže i sporije, glasnije i tiše, pojačavajući i stišavajući glas. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednoglasno pjevaju uz instrumentalnu pratnju ili bez nje - pjevaju u odgovarajućem obimu narodne pjesme i umjetničke kompozicije koje po sadržaju odgovaraju dječijim oštećanjima, igri i događajima u bližoj okolini - ritmički iskazuju i ritmiziraju dječije tekstove (brojalica, zagonetke, izreke i odlomke iz pjesama) na jednoj, dvije ili tri različite tonske visine - interpretiraju naučene pjesme, tekstove i instrumentalne sadržaje. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikuju pratnju na jednom tonu za pjesmu - kreativno kroz pokrete ili kroz likovne sadržaje izražavaju ono što su doživjeli prilikom slušanja. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju narodnu i umjetničku muziku - slušaju kraće kompozicije, prilagođene uzrastu - pošećuju muzičke priredbe. 	<p>Obavezni sadržaji za izvođenje</p> <p>Narodne pjesme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Oj svijetla majska zoro</i> - <i>Rosa plete</i> - <i>Tekla voda na valove</i> - <i>Majka Maru</i> - <i>Đevojko, đevojko</i> - <i>Gjumi</i> - <i>Tri livade</i> - <i>Ovako se...</i> <p>Umjetničke pjesme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Jesen, J.M. Bogojević</i> - <i>Mamin osmijeh</i> - <i>Visibaba, S. Korunović</i> - <i>Z. Vasiljević: Ide mali patak</i> - <i>R. Stanković: Dani u nedelji</i> - <i>Pinokio, V. F. Bogičević</i> - <i>Curulaja, L.Dedvukaj</i> - <i>Majka, V.F. Bogičević</i> 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: tekst narodnih pjesama otkriva jezičku tradiciju i narodne običaje</p> <ul style="list-style-type: none"> - brojalice i brzalice <p>Priroda i društvo: Moja okolina, Drugi i ja, Hajde da se čujemo</p> <p>Matematika: mjerenje</p>

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Stvaranje	Slušanje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proširuje poznavanje zvučnih boja - osposobljava se da razlikuje po zvučanju Orfove instrumente - prepoznaje po zvuku i izgledu harmoniku, gitaru, trubu - prepoznaje narodne instrumente po zvučnim bojama (svirala, gusle, ljodra). <p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uočava da muzika' izaziva različita raspoloženja i pratidogađaje, priče i bajke - prepoznaje slušajući pjevanje ili sviranje pojedinca ili grupe - upozna se s pojmovima: <i>hor, horovođa, pjevanje, sviranje.</i> 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sviraju na ritmičkim Orfovim instrumentima. <p>- igraju didaktičku igru čiji je cilj prepoznavanje pojedinačnoga ili grupnoga izvođenja.</p>	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vježbaju na instrumentima i uočavaju razlike između zvukova. <p>- likovno izražavaju različita raspoloženja koja „otkriva“ muzika na primjeru himne razgovaraju o tome da li je izvodi pojedinac ili grupa; kad je pjeva pojedinac, a kad grupe kroz primjer sportskoga događaja i sl.</p>	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju odgovarajuće primjere. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kroz slušanje razumije muzičke pojmove, (zvuk, ton. jačina, brzina...) - slušaju adekvatne primjere - pošećuju muzičke priredbe. 	<p>Brojalice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kišobran, M. Meršnik</i> - <i>Aj, baj</i> - <i>Sniježne radosti</i> - <i>Lastavica, M. Meršnik</i> - <i>Enci, menci</i> <p>Primjeri u kojima se čuje zvuk harmonike, gitare, trube, svirale i primjeri za dva instrumenta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - N. Hercigonja: <i>Mali đački valcer</i> - B. Kovačić: <i>Novogodišnja noć</i> - R. Šuman: <i>Divlji jahač</i> - Muzika iz filma <i>Meri Popins</i> i Diznijevih animiranih filmova - Ž. Masne: <i>Meditacija</i> - L. van Betoven: <i>Za Elizu</i> - <i>Đevojko, zlatna jabuko</i> <p>Pojmovi: <i>pjesme, pjevamo i sviramo, glasno – tiho, brzo –</i></p>	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: brojlica</p> <p>Matematika: prirodni brojevi do 100</p> <p>Likovna kultura: crtež i različitost linija</p> <p>Likovna kultura: crtež i slikanje</p> <p>Priroda i društvo: Drugi i ja, Slavimo, Moja škola i</p>

				sporo, hor – horovođa - Eklips: <i>Kiša i grmljavina</i> - M. Tajčević: <i>Balkanska igra br. 2</i> - <i>Nek svud ljubav sja</i> ¹ - Novogodišnja pjesma: <i>Zvončići zvone</i>	ja, Moja okolina, Hajde da se čujemo
Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Stvaranje	Slušanje		
Učenik/učenica treba da: <ul style="list-style-type: none"> - zna da se kroz muzičke igre druže, prepoznaju instrumente, uvježbavaju glas - ovlada osnovnim pokretima tradicionalnih muzičkih igara - zna korake poskočice - razumije da svi, bez obzira na muzikalnost, doživljavamo i osećamo muziku. 	Učenici/učenice: <ul style="list-style-type: none"> - grupno pjevaju, sviraju, igraju i plešu - igraju poskočicu 	Učenici/učenice: <ul style="list-style-type: none"> - osmišljavaju pokrete uz muziku (pantomima i slično) - izvode muzičke zagonetke - osmišljavaju priče i pojedine dijelove muzički ilustruju - prate ritam kroz jednostavne ritmičke korake. 	Učenici/učenice: <ul style="list-style-type: none"> - slušaju prethodno savladane pjesme i instrumentalne primjere. 	Muzičke igre: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izgubljeno pile</i> - <i>Pčela</i> - <i>Ribar</i> - <i>Igra sa zvečkama</i> - <i>Đečije kolo</i> Igre uz instrumentalnu muziku: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Proljeće</i> - <i>Igra</i> Koristiti prethodno navedene primjere.	Fizičko vaspitanje: korak, pokret i ples Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: kratke priče

Napomena: Navedeni primjeri u koloni Pojmovi-sadržaji samo su prijedlozi.

¹ Narodna pjesma iz Belgije:

Napomena za nastavnika/nastavnicu**Razvojna dostignuća u drugome razredu****Sposobnosti****Učenici/učenice:**

- razvijaju muzičke sposobnosti
- ovladavaju pjevanjem pjesama najmanje u obimu tetrahorda (do, re, mi, fa)
- proširuju poznavanje zvučnih boja (instrumentima učenim u prvome razredu dodaju se harmonika, gitara, truba).

Vještine**Učenici/učenice:**

- vježbaju izgovaranje slogova i glasova uz ritam
- navikavaju se na pravilno držanje tijela prilikom pjevanja, oblikuju pjevački glas i postepeno šire glasovni obim
- navikavaju se na pravilno korišćenje instrumenata i opušteno sviranje
- razvijaju motoriku izvođenjem jednostavnih pokreta i koreografija.

Informativna znanja**Kroz muzičke aktivnosti i sadržaje učenici/učenice:**

- uvode se u muzičke zapise predstavljene likovnim simbolima
- šire muzički rječnik: *pjevanje, hor – horovođa, pjesme, brojalice, pjesme za igru, pjevamo i sviramo, glasno i tiho, brzo i sporo*
- imenuju instrumente (onima koji su učeni u prvom razredu dodaju se harmonika, gitara i truba), narodne (ljodra) i Orfove instrumente.

III razred

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Stvaranje	Slušanje		

<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - šire i detaljnije se upoznaje s narodnom (izvornom) i umjetničkom muzikom - razvija interesovanje za narodnu i umjetničku muziku - produbljuje znanje o narodnoj (izvornoj) i umjetničkoj muzici - navikava se na istovremeno slušanje izvođenja dva instrumenta - usvaja pojmove <i>kompozitor – kompozicija</i> - shvata važnost školskoga hora i učestvovanja u njemu - usvaja pojmove <i>dirigent – orkestar</i>. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvode pjesme uz jednostavnu instrumentalnu i vokalnu pratnju (ostinato) - pjevaju jednoglasne narodne pjesme i umjetničke kompozicije koje odgovaraju dječjim oštećanjima i njihovu glasovnom obimu - sviraju pratnju i kraće instrumentalne kompozicije na svojim ili Orfovim instrumentima. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - likovno iskazuju svoj doživljaj pjesme - polazeći od svojih zamisli, traže i koriste izvore zvuka iz svoje okoline i pomoću njih se kreativno izražavaju - oblikuju ritmičku pratnju za pjesme i tekstove - osmišljavaju korake uz naučene narodne pjesme - dopunjavaju postojeće melodije (vođenje muzičkog dijaloga) - razgovaraju o čemu pjevaju pjesme koje slušaju i povezuju s Crnom Gorom: brda, planine, more i sl. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pažljivo slušaju apsolutne i programske kompozicije za različite sastave - doživljajno slušaju muziku i izražavaju utiske o njoj - pošećuju muzičke priredbe - prate kulturne događaje u svojoj okolini. 	<p>Obavezni sadržaji za izvođenje Crnogorske narodne pjesme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Oj svijetla majska zoro</i> - <i>Oj Vrsuto, goro velja</i> - <i>Poranila Jagoda na vodu</i> - <i>Skoči kolo da skočimo</i> - <i>Oj visoki Durmitore</i> - <i>Kolovođa, diko naša</i> - <i>Shamija</i> <p>Umjetničke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Telegram, B. Tamerlin</i> - Ora, Gjin Gjačinari - Kiša i mrav, Z. Turjačanin <p>Brojalice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Buban zove - Ko-ko-ko-ko da - Elem-belem 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: tekst u narodnim pjesmama otkriva jezik i običaje naroda.</p> <p>Likovna kultura: crtanje i slikanje.</p> <p>Fizičko vaspitanje: plesna kreativnost.</p> <p>Priroda i društvo: Živi svijet mog mjesta, Moje mjesto, Što mogu da uradim</p>
<p>Operativni ciljevi</p>	<p>Aktivnosti</p>			<p>Pojmovi – sadržaji</p>	<p>Korelacija</p>
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stiče osnovna znanja o muzičkim pojmovima: - zna pojmove <i>muzički zvuci – tonovi</i> 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ritmički iskazuju tekstove i prate tjelesnim pokretima ili instrumentom 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prikazuju smjer kretanja melodije naviše i naniže. 		<p>Pojmovi: <i>ton, melodija, kompozitor – kompozicija, dirigent – orkestar</i></p>	<p>Matematika: aritmetika</p>

<ul style="list-style-type: none"> - zna da tonovi čine melodiju - zna da se melodija može kretati naviše i naniže - zna da pjesma ima tekst i melodiju - zna da instrumenti sviraju niže i više tonove - zna izražajna sredstva: glas i instrument - zna da razlikuje pjevačke glasove (dječiji, ženski, muški). 	<ul style="list-style-type: none"> - igraju didaktičku igru u kojoj se pokret tijela povezuje s visinom tona. 		<ul style="list-style-type: none"> - slušajući, prepoznaju pjevačke glasove i zvučne boje različitih instrumenata. 	<p>Primjeri u kojima se čuju različiti pjevački glasovi, instrumenti.</p>	<p>Likovna kultura: crtanje, slikanje, grafika</p>
<p>Operativni ciljevi</p>	<p>Aktivnosti</p>			<p>Pojmovi – sadržaji</p>	<p>Korelacija</p>
	<p>Izvođenje</p>	<p>Stvaranje</p>	<p>Slušanje</p>		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da se bajke i priče mogu ispričati muzikom (bajke iz baleta, muzička bajka). 		<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rade dramatizaciju muzičke bajke. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prate kulturne događaje u svojoj okolini. 	<p>Primjeri za slušanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Đ. Verdi: <i>Pobjednički marš</i> - J. Štraus: <i>Radecki marš</i> - F. Mendelson: <i>Svadbeni marš</i> - Pjesma patuljaka iz filmova <i>Snežana, Mala sirena...</i> - J. S. Bah: <i>Arija</i> - A. Obradović: <i>Kroz svemir</i> - Eklips: <i>Delfini</i> - P. I. Čajkovski: <i>Valcer cvijeća,</i> 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: sadržaj bajki</p>

<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sazna da pokretom i plesom izražava sadržaj muzike. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokretom i plesom iskazuju utiske o slušanome djelu. 		<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju kompozicije koje opisuju različita raspoloženja i izražavaju utiske o slušanome djelu. 	<p><i>Labudovo jezero</i></p> <p>Muzičke igre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Pume</i> - <i>Što smo mi</i> - <i>Zečevi i zmije</i> - <i>Nestašno meče</i> - <i>Zeko pleše</i> - <i>Koliko je sati</i> - <i>Igra kolo</i> <p>Didaktička igra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Na kiši</i> 	<p>Fizičko vaspitanje: korak i ples</p>
--	---	--	---	---	--

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Stvaranje	Slušanje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvija uvažavanje individualnosti kroz izbor najdraže pjesme i kompozicije. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju, igraju i plešu na najdraže pjesme i kompozicije. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osmišljavaju muzička pitanja i odgovore. 		<p>Igre uz instrumentalnu muziku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Mali valcer</i> - <i>Igra pahuljica</i> - <i>Pjesma Majine mame</i> - <i>Stara francuska pjesma</i> 	

Napomena za nastavnika/nastavnicu**Razvojna dostignuća u trećem razredu****Sposobnosti****Učenici/učenice:**

- ovladavaju pjevanjem pjesama najmanje u obimu pentahorda (do, re, mi, fa, sol)
- izricanjem brojalica, zagonetki, izreka i odlomaka s onomatopejama, produbljuju ošjećaj za ritam i govorne sposobnosti
- razvijaju muzičko pamćenje
- razvijaju muzičko mišljenje i dolaze do saznanja o osobinama tona: glasniji – tiši, viši – niži, duži – kraći
- produbljuju ošjećaj za sazvučje
- razvijaju ošjećaj za muzičke formalne cjeline prilikom pjevanja, sviranja i slušanja.

Vještine**Učenici/učenice:**

- poboljšavaju tehniku pjevanja i sviranja
- razvijaju spretnost u izražavanju pokretom muzike koju čuju
- estetski oblikuju izvođenje – artikulacija, fraziranje, pjevački izgovor, jačina i brzina izvođenja.

Informativna znanja**Uz muzičke aktivnosti i sadržaje učenici/učenice:**

- razumiju muzičke zapise predstavljene likovnim simbolima
- usvajaju pojmove: *ton, melodija, ples, muzička bajka*
- razumiju i koriste muzičke pojmove obrađene tokom sva tri razreda
- prepoznaju i imenuju Orfove i druge instrumente.

DIDAKTIČKE PREPORUKE (prvi ciklus)

Muzička nastava planirana je kompleksno tako da svojim aktivnostima i sadržajima doprinosi opštem i muzičkom razvoju učenika/učenica. Predmet, po svojoj prirodi, omogućava afektivni, psiho-motorički, spoznajni, estetski i psiho-socijalni razvoj.

Zbog toga treba izvoditi sve muzičke aktivnosti (izvođenje, stvaranje i slušanje) u skladu s razvojnim mogućnostima djeteta. Nastava muzike omogućava aktuelizaciju i raznovrsnost školskih metoda i formi.

Priroda muzike zahtijeva upotrebu aktivnih i kreativnih formi i metoda rada.

Izvođenje

Nastavnik/nastavnica za svaki razred bira pjesme i tekstove. Njihov izbor (i broj) zavisi od dužine i složenosti.

Prilikom pravljenja izbora uzima u obzir različite interpretativne mogućnosti i time obezbjeđuje raznovrsnost i podstiče radoznalost djeteta. Program obuhvata jednoglasne pjesme s različitim pratnjom instrumenata koju izvode učenici/učenice ili nastavnik/nastavnica, kao i povezanost s kretanjem i plesom. U trećem razredu koristi se simbolični slikovni zapis.

Stvaranje

Kreativne aktivnosti su prirodni činilac muzičkog razvoja već od predškolskoga uzrasta. Važno je da ih nastavnik/nastavnica stalno podstiče u nastavi muzičke kulture.

Đeca uz pomoć kreativnosti podstiču zvučnu maštu, a nastavnik/nastavnica je usmjerava prema planiranim ciljevima.

Interpretacija je takvo pjevanje ili sviranje kroz koje dijete izražava svoje doživljaje i estetsko oblikovanje.

Kreativno izražavanje uz muziku razvija se muzičkim vaspitanjem i obrazovanjem, a iskazuje se u različitim oblicima komunikacije (pjevanje, sviranje, igra, ples, likovno i verbalno).

Slušanje

Nastavnik/nastavnica za slušanje bira kompozicije uz koje se učenici/učenice navikavaju na pažljivo i koncentrisano usvajanje muzičkih sadržaja. Izbor treba da obuhvata primjere apsolutne i programske muzike, različitih sastava, vrste i žanra.

Postupak slušanja nastavnik/nastavnica mora brižljivo osmisliti i on mora sadržati primjerenu motivaciju i odgovarajuće trajanje sazajne pažnje te dobijanja povratne informacije, koju učenici/učenice stvaralački izražavaju.

Razvojna dostignuća na kraju prvoga ciklusa

Ova oblast sistematizuje muzičke sposobnosti, vještine i informativna znanja koja su karakteristična za pojedine muzičko-razvojne periode. Prve tri godine školovanja uz predškolski period predstavljaju vrijeme razvoja elementarnih muzičkih **sposobnosti**. Nastava u školi treba da obezbijedi razvoj muzikalnosti svakoga djeteta, jer je to od odlučujućeg značaja za dalji razvoj muzičkoga mišljenja.

Vještine se odnose na pjevačku, govornu i instrumentalnu motoriku te na izražavanje pokretom zvukovnih karakteristika. Vježbamo ih izvođenjem, a posebno didaktičkim igrama pomoću kojih se postiže volja za usvajanjem i kontrolisana pažnja.

Znanja u prve tri godine školovanja obuhvataju upotrebu najjednostavnijeg muzičkog izraza i orijentaciju u slikovnim muzičkim zapisima. Učenici/učenice razlikuju zvuke i zvučne boje (svijetla, tamna, prodorna, meka).

STANDARDI ZNANJA (ishodi programa za prvi ciklus)

Učenici/učenice:

- individualno ili u grupi znaju da otpjevaju 8 narodnih pjesama i umjetničkih kompozicija u skladu s individualnim sposobnostima i uz različita izvođenja (jednoglasno, uz instrumentalnu pratnju ili bez nje)
- znaju 5 brojalica s ritmičkom pratnjom (koristeći ruke, noge ili Orfove instrumente)
- znaju da izvedu 3 muzičke igre (didaktičke, igre s pjevanjem, igre uz instrumentalnu pratnju, male muzičke dramatizacije)
- prepoznaju 9 slušanih kompozicija
- razlikuju zvukove, tonove i tišinu
- prepoznaju i imenuju instrumente po boji zvuka (dječije, narodne, klasične)
- razlikuju boje glasa (dječiji, ženski, muški)
- prepoznaju ko izvodi kompoziciju: glas, instrument, pojedinačno (solo), grupno (kamerno) ili kolektivno (hor, orkestar)
- razlikuju pojmove: *glasno – tiho, brzo – polako*
- imenuju i razumiju pojmove: *hor – horovođa, kompozicija – kompozitor, dirigent, brojalica, muzička bajka, muzička priredba*
- znaju da izvedu 1 kraću kompoziciju na metalofonu ili narodnom instrumentu i ritmičku pratnju za 2 pjesme na Orfovim instrumentima.

IV razred

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <p>- zna da pjeva himnu Crne Gore</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna povode i prilike u kojima se izvodi himna i pravila koja važe u tim okolnostima - upoznaje narodne i umjetničke pjesme razumije značenje pojma <i>folklor</i>. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju Himnu Crne Gore - istražuju kad se intonira himna (tokom prijema zvanica, u Skupštini, na sportskim događajima), da se nekad sluša s CD-a, da je nekad samo hor izvodi, da nekad to može biti orkestar; razgovaraju o tome kako zvuči u pojedinim okolnostima, ponašanju u zavisnosti od okolnosti - sami izvode himnu različitim instrumentima - pjevaju narodne i umjetničke pjesme - pjevaju uz pratnju melodijskoga instrumenta - pjevanje prate pokretima tijela (pljeskanje, pucketanje) 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju zvukove različitih instrumenata – solo, grupa, hora i orkestra 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osmišljavaju ritam i pokret na zadatu pjesmu - kombinujući note i pauze dovršavaju započete taktove vježbi u 2/4 i 3/4 taktu 	<p>Himna Crne Gore</p> <p>Narodne pjesme: <i>Kolo, kolo hvatajmo se</i> – iz Crne Gore <i>Šetajući pored Ljubovića</i> – iz Crne Gore <i>Nina, nona</i> – iz Albanije</p> <p><i>Oj moja ružo rumena</i> – iz Crne Gore <i>Mladi muzičari</i> – iz Slovenije <i>Višnjičica rod rodila</i> – iz Srbije</p> <p>Umjetničke pjesme: F. Bajer: <i>Gušćar Aca</i> St. Korunović: <i>Pekarčić</i> P. Stupel: <i>Novogodišnja pjesma</i> S. Barić: <i>Lovac Joca</i> M. Matanović: <i>Notni stan</i> B. Miličević: <i>Drugarstvo u carstvu</i> V. Tomerlin: <i>Ribar</i> St. Korunović: <i>Na kiši</i> – N. Hercigonja:</p>	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: tekstovi narodnih pjesama otkrivaju jezičku tradiciju i narodne običaje</p> <p>Poznavanje društva: Moje mjesto i okolina; nekad i sad; nošnja</p> <p>Fizičko vaspitanje: kretanje, korak i ples</p>

<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna što se uči u muzičkoj školi (pravilno pjevanje, sviranje instrumenata, pjevanje u horu, sviranje u orkestru) - upozna se s radom muzičke škole 	<p>prstima).</p> <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - idu u posjetu muzičkoj školi. 		<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - likovno izražavaju doživljeno iz muzičke škole 	<p><i>Šaputanje</i> P. Bergamo: <i>Avanture maloga Juju</i> <i>Na slovo, na slovo</i> – iz Engleske Nekoliko novih pjesama (po izboru)</p> <p>Pojmovi: muzička škola, kabineti, hor, orkestar, solista, note i pauze (cijela, polovina, četvrtina, osmina), ljestvica, C-dur ljestvica, linijski sistem, violinski ključ, takt, taktiranje, solmizacija, abeceda, folklor, nošnja, ton, repeticija</p>	<p>Likovna kultura: Prostorno oblikovanje (opisuje spoljni i unutrašnji prostor) crtanje stripa – tema: Muzička škola</p>
--	---	--	---	---	--

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<ul style="list-style-type: none"> - Učenik/učenica treba da: - upozna linijski sistem, violinski ključ, takt, vrste takta (2/4 i 3/4 takta), notna trajanja i repeticije - upozna note C-dur ljestvice - prepozna note C- 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju pjesme-modele - zapisuju tonove C-dur ljestvice - rješavaju ritmički diktat 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju melodiju pjesme - slušaju soliste na različitim instrumentima. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - likovno izražavaju doživljaj odslušane kompozicije - dopunjavaju ritmičke vježbe u 2/4 i 3/4 taktu - bilježe ritam na dati tekst. 	<p>Predloženi primjeri za slušanje muzike:</p> <ul style="list-style-type: none"> - N. Radulović: <i>Moj tata</i> - E. Grig: <i>Jutro</i> - L. Bokerini: <i>Na času muzike</i> - P. I. Čajkovski: <i>Igra šećerne vile</i> - F. Šopen: <i>Poloneza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - -

dur ljestvice u linijskome sistemu - zna da imenuje C-dur ljestvicu solmizacijom i abecedom.				- J. Štraus: <i>Na lijepom plavom Dunavu</i> Pjesme-modeli za: - do - re - mi - fa - sol - la - si - do	Likovna kultura: - linijsko ispunjavanje nacrtanih površina i njihovo raspoređivanje - ritmičko raspoređivanje nacrtanih elemenata Matematika: - redni brojevi
---	--	--	--	--	--

Napomena: Navedeni primjeri u koloni „Pojmovi – sadržaji“ samo su prijedlozi.

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije osnovne pojmove teorije muzike (<i>linijski sistem, violinski ključ, vrsta takta, notna trajanja, repeticija</i>). <p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vizuelno i auditivno prepoznaje klarinet i kontrabas i narodni instrument (ljodra). 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapisuju tonske visine i trajanja koja uče - izvode ritmičke vježbe na Orfovim instrumentima. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvode jednostavne melodijske primjere. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju odgovarajuće primjere. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju primjere radi uvježbavanja prepoznavanja zvučanja različitih instrumenata. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osmišljavaju ritmičku vježbu. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - crtaju klarinet i kontrabas 	<p>Primjeri (iz literature) za prepoznavanje instrumenata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Blistaj, blistaj</i> (na klarinetu i kontrabasu) - Dž. Geršvin: <i>Rapsodija u plavom</i> - Sen-Sans: <i>Karneval životinja: Kukavica, Marš lavova, Fosili, Akvarijum, Labud, Slon, Finale</i>. <p>Narodna muzika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Stara varoš</i> – 	<p>Matematika: linije, vrste linija, razlomci</p> <p>Likovna kultura: ritmičko raspoređivanje nacrtanih elemenata</p> <ul style="list-style-type: none"> - obojena površina <p>Fizičko vaspitanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korak i ples <p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i</p>

				starogradska - <i>Karampana</i> – iz Boke - <i>Čvorak</i> – narodna igra iz Hrvatske	književnost: Narodni i umjetnički tekstovi Likovna kultura: slikanje, slika Matematika: djelovi, cjelina
Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
Učenik/učenica: - razumije značaj muzičke bajke i muzičke igre (razvijanje mašte, izražavanje karaktera bojom instrumenata).	Učenici/učenice: - dramtizuju muzičke bajke - izvode muzičke igre.	Učenici/učenice: - gledaju video-zapise i slušaju teme iz crtanih filmova - slušajući muziku, iskazuju svoj doživljaj - gledaju video-zapis sličnih igara.	Učenici/učenice: - samostalno izražavaju doživljaje slušanoga djela (tekstualno, likovno, plesno) - osmišljavaju jednostavnu koreografiju.	Narodna kola: - <i>Zetsko kolo</i> - <i>Kolo Sv. Tripuna</i> - Narodna i umjetnička muzika manjinskih naroda (po izboru) Pojam: muzička bajka Kompozicije za slusanje: - P. I. Čajkovski: <i>Godišnja doba (Jun, Barkarola)</i> - J. Hajdn: <i>Jesenje lišće</i> - E. Grig: <i>Jutro</i> Muzička bajka: - B. Sajač: <i>Instrument čarobnjaka</i>	Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: bajka (dramatizacija) likovi, osobine likova Likovna kultura: likovni doživljaj bajke, crtež, slika, boja. Scenski prostor. Fizičko vaspitanje: Pokret, kretanje, korak Likovna kultura: scenografija, kostimografija

				Pojam: koreografija Obraditi nekoliko igara različitoga sadržaja.	
--	--	--	--	--	--

Napomena za nastavnika/nastavnicu**Razvojna dostignuća u četvrtome razredu****Sposobnosti**

Učenici/učenice:

- razvijaju muzikalnost
- razvijaju ošućaj za ritam
- razvijaju muzičku memoriju
- prepoznaju note u linijskome sistemu.

Vještine

Učenici/učenice:

- šire glasovni opseg i poboljšavaju kvalitet pjevanja
- uče tehniku sviranja na Orfovim instrumentima (po izboru)
- taktiraju pjesme u 2/4 i 3/4 taktu
- intoniraju početne tonove pjesama-modela.

Informativna znanja

Učenici/učenice:

- koriste 2/4 i 3/4 takt
- imenuju tonske visine i tonska trajanja (opseg od C1 – C2)
- poznaju violinski ključ, linijski sistem, takt, taktica i notna trajanja: četvrtina, osmina, polovina, cijela i pauze
- razumiju znake za ponavljanje: *repeticija*

- razumiju pojam *folklor* i *koreografija*
-
- razlikuju narodnu i umjetničku muziku
- slušajući muziku, razlikuju solistu, grupe, horove, zvuke instrumenata (više i niže registre) i orkestar
- razlikuju slušno i vizuelno gudačke i duvačke instrumente (viola, violončelo, kontrabas, oboa, klarinet i trombon).

V razred

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <p>- stekne svijest o pripadnosti državi slušajući i izvodeći himnu Crne Gore</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da izvodi jednostavne pjesme po notnome tekstu - zna da svira na Orfovim instrumentima koristeći osnovne tehnike sviranja (po izboru nastavnika). 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju narodne i umjetničke pjesme - taktiraju pjesme - sviraju na melodijskim i ritmičkim Orfovim instrumentima. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju himnu, analiziraju tekst, razgovaraju u svojim oštećanjima i doživljaju tokom slušanja himne, o tome kakav je karakter himne (brza, spora, tiha, glasna itd.) - slušaju primjere za razlikovanje zvukova različitih instrumenata - slušajući, analiziraju tempo i dinamiku u kompozicijama - razlikuju narodne i umjetničke pjesme. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvode pratnju na Orfovim instrumentima - osmišljavaju korake na zadate pjesme - određuju ritam na dati tekst - ilustruju svoj doživljaj odslušane kompozicije. 	<p>Himna Crne Gore Umjetničke pjesme</p> <p>L. Županović: <i>Zapjevajmo složno svi</i></p> <p>O. Dakić: <i>Hrani se zdravo</i></p> <p>V. Bogičević: <i>Posjetite Crnu Goru</i></p> <p>J. Kaplan: <i>Čestitka majčici</i></p> <p><i>Tiho noći – starogradska</i></p> <p>J. Ce: <i>Vivak</i></p> <p>A. Korać: <i>Drugarstvo</i></p> <p>Pjesme za osmišljavanje koreografije:</p> <p>B. Đukanović: <i>Djeca imaju pravo</i></p> <p>K. Bogičević: <i>Čudno</i></p>	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: tekst u lirskim pjesmama</p> <p>Likovna kultura: crtanje Orfovih instrumenata</p>

				stanje	
--	--	--	--	--------	--

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da razlikuje narodno muzičko stvaralaštvo u pojedinim krajevima naše zemlje (sever Crne Gore, središnji dio, Primorje) - zna značenja osnovnih pojmova iz teorije muzike molske ljestvice, oznake za dinamiku i tempo, polustepen, stepen, stupanj, nova notna trajanja i vrste, 4/ 4 takt). 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjeva narodne pjesme iz raznih zemalja 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju narodne pjesme i igre iz raznih zemalja - razgovaraju i zapažaju sličnosti i razlike, opisuju tipičnosti - istražuju festivale koji se održavaju u raznim krajevima Crne Gore, objašnjavaju ih i komentarišu. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - igraju narodna kola, poskočicu i šotu - s poznatim tonskim trajanjima kreiraju jednostavne ritmičke vježbe. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pjesme manjinskih naroda - <i>Pleši, pleši, Črni kos</i> – iz Slovenije - <i>Magica se poljem povijala</i> – iz Bosne i Hercegovine - <i>Kiša pada, trava raste</i> – iz Hrvatske - <i>Poranila Jagoda na vodu</i> – iz Crne Gore - <i>Popuhnu vihor</i> – iz Albanije - <i>Falile se</i> – iz Hrvatske - <i>Udaralo u tamburu đaće</i> – iz Bosne i Hercegovine - <i>Šoća</i> <p>Pojmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>muzički folklor</i> - <i>mol</i> - <i>dur</i> - <i>dinamičke oznake (p, mp, f, mf, crescendo,</i> 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: tekst u narodnim pjesmama, jezička tradicija i običaji</p> <p>Likovna kultura: narodna nošnja</p> <p>Poznavanje društva: običaji i način života u pojedinim krajevima naše zemlje</p> <p>Matematika: računске radnje</p>

				<i>decesendo</i>) - oznake za tempo <i>(adagio, moderato, allegro)</i> - <i>stepen</i> - <i>polustepen</i> - <i>stupanj</i>	
--	--	--	--	---	--

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije pojmove <i>motiv, rečenica</i> i <i>period</i>. <p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna načine podjele instrumenata u pojedinim grupama (žičani i duvački) - auditivno i vizuelno razlikuje pojedine grupe instrumenata - auditivno i vizuelno razlikuje tradicionalne instrumente iz Crne Gore (svirale, gusle, diple, kaval). 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvode pjesme pisane u obliku rečenice. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušajući, analiziraju zvučne boje instrumenata u djelima čuvenih kompozitora (gudački i tržački žičani instrumenti, duvački instrumenti) - slušaju zvučne boje tradicionalnih instrumenata - slušajući, analiziraju izražajna sredstva muzike (tempo, dinamiku, karakter, instrumente). 		<p>Muzički primjeri za rečenicu, period.</p> <ul style="list-style-type: none"> - N. Paganini: <i>Koncert za violinu i orkestar br. 2</i> - A. Dvoržak: <i>Koncert za violončelo i orkestar h-mol</i> - J. Štraus: <i>Picikato polka</i> - L. van Betoven: <i>Gudački kvartet op.18 br.2</i> - V. A. Mocart: <i>Koncert za flautu i orkestar G-dur</i> - K. M. Veber: <i>Končertino za klarinet op. 26.</i> 	<p>Likovna kultura: grafički ili slikani prikaz muzičke forme</p> <p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: primjena teksta u operi (libreto)</p> <p>Likovna kultura: boja zvuka instrumenata</p>

Napomena za nastavnika/nastavnicu

Razvojna dostignuća u petome razredu

Sposobnosti

Učenici/učenice:

- razvijaju muzikalnost
- razvijaju ošeaaj za ritam
- razvijaju sposobnost taktiranja 4/4 takta
- prepoznaju zvučne boje različitih instrumenata
- proširuju muzičku memoriju.

Vještine

Učenici/učenice:

- šire glasovni opseg
- napreduju u sviranju i na Orfovim instrumentima
- poznaju i realizuju izvođačke oznake za tempo i dinamiku.

Informativna znanja

Učenici/učenice:

- upoznaju osnovne karakteristike durske i molske ljestvice (C-dur, a-mol)
- koriste solmizacijui abecedu za imenovanje tonskih visina
- upoznaju pojmove *muzički folklor*, *stepen*, *polustepen*
- upoznaju nova tonska trajanja i pauze (pored četvrtina, osmina i polovine i cijele, četvrtinu s tačkom i osminu, šesnaestine, a pored taktova 2/4, 3/4 još i 4/4)
- prepoznaju (pored rečenice) period
- upoznaju oznake za dinamiku (*p*, *mp*, *mf*, *f*, *crescendo* i *decrescendo*) i tempo (*allegro*, *moderato*, *adagio*)
- postaju svjesni značaja i karakteristika muzičkoga nasljeđa različitih zemalja
- proširuju znanje o instrumentima i stiču znanja o grupama instrumenata (žičani i duvački).

VI razred

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		

<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznaje vokalnu muziku - razumije razlike između vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne muzike - razumije pojmove <i>povisilica</i> i <i>snizilica</i>, <i>partitura</i>, <i>izvođenje a cappella</i> - zna osnovne informacije o ljestvicama G-dur, e-mol, F-dur i d-mol - zna otpjevati pjesme drugih naroda - zna koji su pjevački glasovi vrste vokalnih sastava, vrste horova, ulogu izvođača, i stvaralaca <p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da svira jednostavno aranžirane kompozicije za Orfove instrumente. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju narodne i umjetničke pjesme - izvode narodne igre (kolo, poskočica, šota) - taktiraju pjesme. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sviraju jednostavne aranžmane na Orfovim instrumentima. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju vokalnu, instrumentalnu i vokalno-instrumentalnu muziku - slušaju solističko, kamerno, vokalno i horsko izvođenje - slušaju pjesme pisane u duru i molu. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlikuju pjevačke glasove i vrste horova. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osmišljavaju korake na zadate pjesme - osmišljavaju jednostavnu melodiju na dati tekst - osmišljavaju jednostavnu ritmičku pratnju na zadatu pjesmu - likovno izražavaju utisak slušane kompozicije. 	<p>Narodne pjesme <i>Poljem se vija</i> – iz Crne Gore <i>Sve ptice zapjevale</i> – iz Crne Gore <i>Tring zilja</i> – iz Albanije <i>Stirje fantje spilajo</i> – iz Slovenije <i>Đelem đelem</i> – Romska <i>Ptice se vraćaju</i> – iz Njemačke <i>Leti soko visoko</i> – iz Crne Gore <i>Još ne sviće</i> – iz Crne Gore</p> <p>Umjetničke pjesme: N. Karadžić: <i>Ah, ta matematika</i> J. Brams: <i>Uspavanka</i> Nepoznati autor: <i>Srećan ti rođendan</i> N. Karadžić: <i>Hej, tebi govorim</i> Veselin Bogičević: <i>Drugarstvo</i> – rep pjesma</p> <p>Primjeri za slušanje: Đ. Verdi: Uvertira opere <i>Karmen</i> J. Ofenbah: <i>Kan-kan</i> (odlomak iz operete)</p>	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: tekstovi pjesama</p> <p>Strani jezik: engleski, italijanski, albanski, slovenački, romski</p>
---	---	---	--	--	---

				<p><i>Orfej u podzemlju</i> obrada Miloš Karadaglić: <i>Još ne sviće</i> L. van Betoven: <i>Za Elizu</i> Š. Serhatić: <i>Zapjevala sojka ptica</i> <i>Šota</i> <i>Poskočica</i> (po izboru) Primjeri popularne muzike (po izboru)</p> <p>Pojmovi: vokal, sopran, alt, tenor, bas, partitura, jednoglasje, dvoglasje, a cappella, folklor, poskočica, aranžman, duet, tercet, kvartet, kvintet, povisilica, kamerni sastav, snizilica</p>	
Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vizuelno i auditivno razlikuje instrumente s klavijaturom i udaraljke) 		<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju zvučne boje svih učenih instrumenata - slušaju primjere za instrumentalne 		<ul style="list-style-type: none"> - P. I. Čajkovski: <i>Koncert za klavir i orkestar b-mol, I stav</i> - J. S. Bah: <i>Tokata i</i> 	<p>Likovna kultura: veza zvuk – boja</p> <p>Istorija: Folklor Crne</p>

<ul style="list-style-type: none"> - vizuelno i auditivno nadograđuje znanja o tradicionalnim crnogorskim instrumentima i instrumentima drugih zemalja - podiže svijest o interkulturalnosti u Crnoj Gori. <p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije i koristi nove pojmove iz teorije muzike: <i>naglašeni i nenaglašeni dio takta, triola, sinkopa.</i> 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - taktiraju pjesme sa sinkopom i triolom. 	<p>ansamble, soliste, kamernе sastave i orkestre</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju umjetničke i narodne kompozicije - slušaju melodije koje se izvode na tradicionalnim instrumentima iz Crne Gore, određuju porijeklo, povezuju s oblastima u Crnoj Gori, razgovaraju o tome, ukazuju na interkulturalnost u Crnoj Gori - razmjenjuju radove sa školom iz drugoga regiona, organizuju zajedničke muzičke predstave itd. - slušaju i gledaju izvođenja tradicionalnim instrumentima Crne Gore i drugih zemalja i razgovaraju u tipičnostima, sličnostima i razlikama. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vizuelno predstavljaju crnogorske tradicionalne instrumente. 	<p><i>fuga u d-molu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - L. van Betoven: <i>Peta simfonija</i> - A. Piacola: <i>Libertango</i> (harmonika) <p>Primjeri za narodne instrumente</p> <p>-Triola i sinkopa</p>	<p>Gore</p> <p>Građansko vaspitanje: Druge kulture</p> <p>Matematika: računске radnje</p>
---	--	--	---	--	---

Napomena: navedeni primjeri u koloni „Pojmovi – sadržaji“ su samo prijedlozi.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi – sadržaji	Korelacija
--------------------	------------	--------------------	------------

	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna značenje pojmova <i>kanon</i> i <i>solopjesma</i> - zna da pjeva najjednostavnije dvoglasne pjesme (kanon i dvoglas s ležećim tonovima u jednome glasu, dvoglas s ostinatnim elementima). 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvode jednostavne kanone i solopjesme. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju primjere za kanon i solopjesmu. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju odlomke iz poznatih muzičko-scenskih djela - razlikuju jednoglasno i dvoglasno pjevanje. 		<ul style="list-style-type: none"> - J. Štraus: <i>Na lijepom plavom Dunavu</i> - Primjeri popularne muzike (po izboru) <ul style="list-style-type: none"> - Solo pjesma 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: tekst u solopjesmama.</p>
<p>Učenik/učenica treba da razlikuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vrste muzike (umjetnička, narodna i popularna). 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvode plesne korake. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju muziku različite vrste. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osmišljavaju korake i pokrete uz primjere različitih muzičkih vrsta. 		<p>Fizičko vaspitanje: korak, pokret, ples</p>

Napomena za nastavnika/nastavnicu

Razvojna dostignuća u šestome razredu

Sposobnosti

Učenici/učenice:

- razvijaju muzikalnost
- produbljuju ošeačaj za ritam
- razvijaju sposobnost za dvoglasno pjevanje
- razvijaju ošeačaj za grupno muziciranje

- prepoznaju zvučne boje instrumenata
- povećavaju pažnju pri slušanju i muzičku memoriju.

Vještine

Učenici/učenice:

- oblikuju pjevački glas i proširuju opseg
- proširuju i razvijaju spretnost pri sviranju na različitim instrumentima školskoga instrumentarija
- taktiraju pjesme.

Informativna znanja

Učenici/učenice:

- upoznaju osnovne karakteristike ljestvica (G-dur, e-mol, F-dur i d-mol)
- savladavaju naglašeni i nenaglašeni dio takta, povišilicu i snizilicu
- upoznaju se s pojmovima *triola*, *sinkopa*
- upoznaju se s kanonom, solopjesmom
- umiju da prepoznaju različite muzičke vrste
- proširuju znanje o i instrumentima i grupama instrumenata; instrumenti s klavijaturom (klavir, harmonika) i udaraljke
- proširuju znanja o muzičkoj tradiciji drugih naroda
- proširuju znanja o vokalnoj muzici (vrstama glasova, vrstama horova, beat-boxu, izvođenju a cappella)

DIDAKTIČKE PREPORUKE (drugi ciklus)

Muzička kultura u drugome trogodištu planirana je kompleksno po oblastima, djelatnostima i razvoju, a povezanost stvaralaštva, izvođenja i slušanja muzike neophodna je i zahtijeva kontinuitet. Zahtjevnost muzičkih aktivnosti i sadržaja traži od nastavnika/nastavnice promišljeno planiranje i ostvarivanje ciljeva. **Nastavnici/nastavnice moraju koristiti aktivne oblike i metode rada.**

Ciljno sastavljen program daje, pored aktivnosti i razvojnih dostignuća, još tri vrste muzičkih didaktičkih sadržaja koji su međusobno povezani:

- muzička literatura za izvođenje i slušanje koju nastavnik/nastavnica bira iz postojećih zbirki, pjesmarica i zvučnih snimaka
- različiti pojmovi, zakonitosti i uputstva o muzici koji bliže objašnjavaju muzičku literaturu i obezbjeđuju njeno dublje razumijevanje

- podaci o muzičkoj kulturi, njenoj ulozi i karakteristikama koji se u drugome trogodištu odnose na razmatranje muzičkoga života u bližoj okolini, u regionalnim muzičkim centrima i najzad u povezanosti Crne Gore s bližim i daljim okruženjem.

Izvođenje

Nastavnik/nastavnica u skladu s uzrastom učenika/učenica i osnovnim vrstama didaktičkih sadržaja određuje program koji učenici/učenice treba da pjevaju i sviraju. Pritom, uzima se u obzir načelo individualizacije s obzirom na razvojne izvođačke mogućnosti učenika/učenica. Program obuhvata izvođenje pretežno jednoglasnih, a po mogućnosti i dvoglasnih pjesama, koje su povezane s kretanjem i plesom te izvođenje jednostavnih aranžmana.

Slušanje

Po kriterijumu osnovnih vrsta didaktičkih sadržaja nastavnik/nastavnica bira kompozicije za slušanje koje obuhvataju primjere različitih vrsta i muzike, formi i izvođačkih sastava. Tokom rada treba izbjegavati stereotipe i sprečavati pasivno saznavanje. U uvodu (pred slušanje), tokom slušanja kompozicije i u povratnoj informaciji o slušanju treba obogatiti rad različitim i za učenike/učenice zanimljivim aktivnostima.

Stvaranje

Nastavnik/nastavnica podstiče učenike/učenice da izvedeni sadržaj doživljajno i estetski *interpretiraju*. Stvaralačko izražavanje uz muziku povezuje se s likovnim, tekstualnim ili pokretnim i plesnim aktivnostima.

Razvojna dostignuća na kraju drugoga ciklusa

Sposobnosti

Drugo trogodište poklapa se s periodom razvoja osećaja za sazvučje koje se osvješčuje pomoću dvoglasja u našoj narodnoj pjesmi, kao i uz pomoć kanona ili ostanatne pratnje.

U ovome periodu razvija se kod učenika/učenica sposobnost razumijevanja tonskih odnosa, trajanja i visina, što utiče na dalji razvoj muzikalnosti djeteta. Učenici/učenice su osposobljeni/osposobljene da koriste osnovne notne zapise, a njihovo analitičko sagledavanje muzičkih sadržaja utiče na kvalitet izvođenja, slušanja, koncentraciju i memoriju. Učenici/učenice se postupno osposobljavaju za estetsko oblikovanje.

Vještine

Dalje se razvijaju psihomotoričke vještine potrebne za vokalno i instrumentalno izvođenje, kao i pokretne reakcije na muziku. Uz dobro odabrani izvođački program i didaktičke postupke, spretnost izvođenja se usavršava, a promjene rješavaju; kod dječaka se javlja mutiranje glasa, a nastavnik/nastavnica objašnjava kako ti učenici/učenice treba da učestvuju – pjevaju.

Informativna znanja

Na osnovu prethodno stečenih muzičkih iskustava učenika/učenica, nastavnik/nastavnica prezentira potrebna znanja koja omogućavaju elementarnu orijentaciju prilikom izvođenja, slušanja ili kreativnosti. U drugome trogodištu učenici/učenice upotrebljavaju notne zapise, upoznaju se s pojmovima iz teorije muzike, razlikuju zvučne boje instrumenata, razumiju da muzička djela imaju formu, upoznaju različite muzičke vrste i žanrove. **Bitno je da nastavnik/nastavnica ne postavlja u prvi plan teoretisanje i verbalno izlaganje.**

STANDARDI ZNANJA (ishodi programa za drugi ciklus)

Učenici/učenice:

- znaju da izvedu 8 narodnih i umjetničkih pjesama (u obimu oktave)
- pjesme izvode u grupi ili pojedinačno – jednoglasno (ili dvoglasno)
- sviraju najmanje 2 kratke kompozicije (ili pratnju) za Orfove instrumente
- razlikuju vokalnu, instrumentalnu i vokalno-instrumentalnu muziku
- prepoznaju pjevačke glasove (dječiji, ženski i muški), grupe i horove
- razlikuju soliste na različitim instrumentima
- prepoznaju zvučne boje instrumenata i njihove grupe
- poznaju okvirnu orijentaciju u notnome zapisu (tonske visine, trajanja, takt)
- razlikuju i poznaju značenje ljestvica, dur – mol (samo po zvuku)
- znaju da je muzika uređena u formalnim djelovima i formama koje imaju svoja imena
- razlikuju pojedine muzičke vrste
- prepoznaju repertoar od 10 kompozicija – domaćih i stranih autora
- znaju što je rad stvaraoca, a što interpretatora.

VII razred

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi – sadržaji	Korelacija
--------------------	------------	--------------------	------------

	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da izvodi pjesme različitih žanrova - zna da koristi 7/8 takt - zna primjere u Crnoj Gori kompozicija iz ovih perioda, kako i će su se izvodili. <p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da koristi Orfov instrumentarij. <p>Učenik/učenica treba da razumije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - muzičke početke - muzičku kulturu starih civilizacija - muzičku kulturu srednjega vijeka - osobine muzike renesanse - muziku baroka. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju pjesme različitih žanrova - pjevaju pjesme u 7/8 taktu - izvode jednostavne aranžmane na Orfovim instrumentima. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju i sviraju teme iz poznatih renesansnih i baroknih kompozicija - istražuju muzičke početke u Crnoj Gori (primjenjivane instrumente, prve škole, pjevačka društva, kompozitore i druge zanimljivosti), prezentuju ih unutar odjeljenja, međuodjeljenjski, organizuju školske 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doživljajno slušaju pjesme različitih vrsta i žanrova - slušaju pjesme u 7/8 taktu - slušaju pjesme iz različitih krajeva Crne Gore. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju zvučne primjere primitivnih plemena - slušaju srednjovjekovne, renesansne i barokne kompozicije. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osmišljavaju jednostavne melodije na zadati tekst ili tekst po svome izboru. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikuju pratnju na zadatu ili obrađenu melodiju - osmišljavaju plakate sa zanimljivostima vezanim za muziku Crne Gore. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreativno izražavaju doživljaje (likovno, tekstualno ili plesno) slušanih muzičkih primjera. 	<p>Obraditi nekoliko narodnih pjesama i umjetničkih kompozicija s notnoga teksta: <i>Oj devojko, đe si ruže brala</i> – iz Crne Gore <i>Čobanine lijepa devojko</i> – iz Crne Gore <i>Makedonsko devojče</i> – iz Makedonije <i>Biljana platno beleše</i> – iz Makedonije J. S. Bah: <i>Ah, sto volim</i> Đ. B. Pergolezi: <i>Gdje je onaj cvjetak žuti</i></p> <p>N. Paganini: <i>Venecijanski karneval</i> (odlomak) Ž. F. Ramo: <i>Rigodon</i> <i>Pater noster</i> – gregorijanski koral Anonimus: <i>Saltarello</i> J. Brams: <i>Uspavanka</i></p> <hr/> <ul style="list-style-type: none"> - Zvuk paleolitske svirale - Indijska muzika: vina - Seikilova pjesma 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: tekst pjesama</p> <p>Istorija i geografija: istorijske epohe, istorijski događaji, običaji</p> <p>Likovna kultura: povezati čuvene renesansne i barokne slikare i njihova djela s muzikom i muzičkim motivima</p>

	izložbe, prezentacione događaje.			<ul style="list-style-type: none"> - Indijanski ples - Psalmi (stari Jevreji) - Stara hrišćanska muzika: gregorijanski koral i vizantijsko pjevanje - Adam de la Al: <i>Robin i Merion</i> - Kir Stefan Srbini: <i>Ninja sili</i> 	
--	----------------------------------	--	--	--	--

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da na elementarnome nivou analizira i uporedi karakteristike različitih epoha. 	<p>Učenici/učenice:</p> <p>pjevaju i sviraju teme poznatih kompozitora iz doba renesanse.</p>	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doživljajno i analitički slušaju djela kompozitora obrađenih epoha. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - plesom ili pokretom iskazuju doživljaj slušanoga djela. 	<ul style="list-style-type: none"> - Palestrina: <i>Misa pape Marčela</i> - O. di Laso: <i>Eho</i> - J. Galus: <i>Ecce Quomodo</i> - <i>Estampida</i> (instrumentalna forma) - Tartini: <i>Đavolji triler</i> - A. Vivaldi: <i>Godišnja doba</i> - D. Skarlati: <i>Sonate po izboru</i> - K. Monteverdi: <i>Madrigali po izboru, Arijadnina tužbalica</i> - G. F. Hendl: <i>Mesija (Aleluja)</i> - <i>Muzika na vodi</i> 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: analiza teksta</p> <p>Fizičko vaspitanje: korak i ples</p>

				(Alegro), Muzika za vatromet (menuet I i II) - G. F. Hendl: Nedovršena simfonija	
--	--	--	--	--	--

Napomena: navedeni primjeri u koloni „Pojmovi – sadržaji“ samo su prijedlozi.

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - auditivno i vizuelno prepoznaje orgulje, instrumentalne ansamble, soliste na različitim instrumentima, kamernim sastavima i orkestrima - razumije pojmove <i>opera</i>, <i>opereta</i> i <i>balet</i> - vizuelno razlikuje operu, operetu i balet - prepoznaje muzičke žanrove (muzika za igru, popularna muzika, filmska muzika i dr.). 		<p>Učenici/učenice slušaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - muzičke primjere za orgulje - zvučne boje instrumenata i instrumentalnih grupa, kamernih sastava, orkeštara - zvučne primjere narodne, zabavne i umjetničke muzike - muziku za igru - operu, operetu i balet 		<ul style="list-style-type: none"> - J. S. Bah: <i>Tokata i fuga u d-molu</i> - <i>Brandenburški koncerti</i> (izbor – br. 2, br. 3, br. 6) - Đ. P. Pergolezi: <i>Služavka gospodarica</i> (arija <i>Serpine</i>) - H. Persl: <i>Didona i Enej</i> <p>Zvučni primjeri za orgulje i sve instrumente, kao i grupe instrumenata.</p> <p>Pojmovi: Folklor, etnomuzikologija Arheologija, amfiteatar,</p>	

				firentinska kamerata, svjetovna i duhovna muzika, misa, liturgija, graditelji gudačkih instrumenata, neume, orgulje, čembalo, fuga, solistički koncert, intermeco, bufo opera, opera serija, gudački kvartet, klavirski trio, kvintet	
--	--	--	--	--	--

Napomena za nastavnika/nastavnicu

Razvojna dostignuća u sedmome razredu

Sposobnosti

Učenici/učenice:

- produbljuju ošjećaj za ritam i muzikalnost
- određuju i upoređuju karakteristike obrađenih epoha i tako proširuju sposobnosti analitičkoga saznavanja
- vrednuju svoja i druga muzička dostignuća
- prepoznaju zvučne boje različitih instrumenata, instrumentalnih grupa i orkestara
- taktiraju pjesme u 7/8 taktu.

Vještine

Učenici/učenice:

- usavršavaju pjevanje i sviranje na Orfovim instrumentima
- istražuju razvoj muzike u Crnoj Gori.

Informativna saznanja

Učenici/učenice upoznaju:

- osnove razvoja muzike u Crnoj Gori
- osnovne karakteristike razvoja muzike od njezina početka pa do XVIII vijeka
- stilske periode, imenuju ih i istorijski klasifikuju
- najznačajnije muzičke forme učenih epoha (misa, liturgija, solistički koncert)
- važnija djela stvaralaca – kompozitora renesanse i baroka
- orgulje
- proširuju znanja o muzici drugih naroda
- kamernu instrumentalnu sastavu
- 7/8 takt
- nove pojmove (firentinska kamerata, amfiteatar, bufo opera, opera serija, intermeco, duhovna i svjetovna muzika).

VIII razred

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da pjeva pjesme različitih žanrova. <p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da izvodi aranžmane i teme iz poznatih umjetničkih djela i pjesme (dečije, narodne, zabavne) na Orfovim instrumentima. <p>Učenik/učenica treba</p>	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju pjesme različitih žanrova. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sviraju instrumentalne sadržaje (melodije i aranžmane) - uz slušanje instrumentalnih odlomaka izvode prilagođenu ritmičku pratnju - pjevaju pjesme kompozitora 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju teme iz poznatih umjetničkih djela i pjesme dečije, narodne i zabavne. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju sonatu, simfoniju i koncert. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreativno izražavaju muzičke doživljaje i predstave u tekstualnim, likovnim i plesnim iskazima. 	<p>Obraditi nekoliko narodnih pjesama i umjetničkih kompozicija po notnome tekstu.</p> <p>Pjesme za pjevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - V. A. Mocart: <i>Čežnja za proljećem</i> - <i>Jovano, Jovanke</i> – iz Makedonije - L. van Betoven: <i>Oda radosti</i> <ul style="list-style-type: none"> - V. A. Mocart: <i>Mala noćna muzika</i> - <i>Čarobna frula (Gle, igre li krasne)</i> - <i>40. simfonija</i> (I stav, tema) 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost:</p> <p>tekst pjesama</p> <p>Istorija: muzičke sadržaje vezati s istorijskim epohama, događajima i društvenom sredinom</p>

<p>da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznaje najznačajnija djela J. Hajdna, V. A. Mocarta i L. van Betovena - razumije pojmove <i>sonata, simfonija i koncert</i> - zvučno prepoznaje sonatu, simfoniju i koncert. 	klasicizma.			<ul style="list-style-type: none"> - L. van Betoven: <i>Oda radosti</i> - <i>VI simfonija</i> (finale, tema) - Đ. Verdi: <i>Rigoletto</i> (<i>Žena je varljiva</i>) - K.V. Gluk: <i>Orfej</i> (<i>Orfejeva tužbalica</i>) - Primjeri djela bečkih klasičara: - J. Hajdn: <i>Simfonije i gudački kvarteti</i> (izbor) - V. A. Mocart: <i>Mala noćna muzika</i> (<i>Menuet i Rondo</i>) - <i>Simfonije i sonate</i> (izbor) - <i>Rekvijem</i> - „<i>Lakrimoza</i>“ - <i>Opere</i> (izbor) - L. van Betoven: <i>Sonate, simfonije, koncerti, gudački kvarteti</i> (izbor) 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: muzičke sadržaje i aktivnosti povezati s književnim djelima klasicizma</p>
Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna karakteristike romantizma - zvučno prepoznaje najpoznatija djela kompozitora romantizma. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju umjetničke pjesme kompozitora romantizma - pjevaju teme iz instrumentalnih muzičkih odlomaka obrađenih stilskih perioda. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analitički slušaju kompozicije iz romantizma - idu na koncerte i slušaju djela u izvođenju poznatih interpretatora. 		<p>Primjeri djela romantičara:</p> <ul style="list-style-type: none"> - F. Mendelson: <i>Svadbeni marš</i> - <i>Koncert za violinu i orkestar u e-molu</i> - R. Šuman: <i>Karneval Leptir</i> - F. Šubert: <i>Nedovršena simfonija</i> - <i>Solopjesme</i> (izbor) - F. Šopen: <i>Valceri, poloneze, mazurke,</i> 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: muzičke sadržaje i aktivnosti povezati s književnim djelima romantizma</p> <p>Likovna kultura: likovni umjetnici klasike i romantizma.</p>

				<ul style="list-style-type: none"> <i>etide</i> (izbor) - J. Brams: <i>Mađarske igre</i> - F. List: <i>Mađarska fantazija br. 14</i> - <i>Mađarska rapsodija br. 2</i> - H. Berlioz: <i>Fantastična simfonija</i> (izbor) - A. Dvoržak: <i>Koncert za violončelo op.104</i> - B. Smetana: <i>Prodana nevjesta</i> - A. Borodin: <i>Knez Igor</i> - M. Musorgski: <i>Slike sa izložb,</i> - P. I. Čajkovski: <i>IV simfonija</i> - <i>Koncert za klavir i orkestar b-mol</i> - E. Grig: <i>Solvejgina pjesma</i> 	<p>Geografija: porijeklo kompozitora – predstavnika nacionalnih škola</p> <p>Istorija</p>
--	--	--	--	---	---

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna osobine pojedinih epoha - prepoznaje kompozitore i zna kojoj epohi pripadaju - umije da analizira forme značajne za 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju i sviraju popularne teme i melodije kompozicija iz klasicizma i romantizma. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analitički slušaju djela kompozitora obrađenih epoha - analiziraju video-zapise muzičko-scenskih djela 		<p>Prethodno navedeni primjeri i:</p> <ul style="list-style-type: none"> - St. Mokranjac: <i>Kozar</i> - <i>Rukoveti</i> (izbor) - <i>Liturgija Sv. Jovana Zlatoustog</i> - D. de Sarno: <i>Balkanska carica</i> - M. Petrović: izbor - Italijanska opera: 	<p>Fizičko vaspitanje: valcer i ostale igre iz romantizma</p>

<p>obrađene epohe</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da uoči razlike između apsolutne i programske muzike. 		<ul style="list-style-type: none"> - slušaju djela apsolutne i programske muzike - slušaju primjere za sve učene muzičke forme. 		<ul style="list-style-type: none"> - Đ. Rosini: <i>Sevilijski berberin</i> - V. Belini: <i>Norma</i> - Đ. Verdi: <i>Travijata</i> - <i>Nabuko</i> - <i>Rigoletto</i> - Đ. Pučini: <i>Toska</i> - R. Leonkavalo: <i>Pajaci</i> - Francuska opera: - Ž. Bize: <i>Karmen</i> <p>Njemačka opera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - R. Wagner: <i>Holandanin lutalica</i> - <i>Valkira</i> <p>Balet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A. Adam: <i>Žizela</i> - L. Delib: <i>Kopelija</i> - P. I. Čajkovski: <i>Labudovo jezero</i> <i>Krcko Oraščić</i> <p>Opereta (zabavna muzika XIX vijeka)</p> <ul style="list-style-type: none"> - J. Štraus: <i>Slijepi miš</i> (uvertira) - Valceri (<i>Na lijepom plavom Dunavu</i>, <i>Kraljevski valcer</i>), <i>Trič-trač polka</i> - <i>Radecki marš</i> - Ž. Ofenbah: <i>Orfej u podzemlju</i> - F. List: <i>Parafraza na teme iz opere Rigoletto</i> 	
---	--	---	--	--	--

				Primjeri za sve učene muzičke forme Pojmovi: Klasika, sonata, simfonija, koncert, konzervatorijum, mecena, programska i apsolutna muzika, uvertira, arija, libreto, inspicijent, valcer, polka, mazurka, poloneza, marš	
Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
Učenici/učenice: - znaju o muzičkoj umjetnosti i kulturi u Crnoj Gori toga doba.	Učenici/učenice: - istražuju i predstavljaju stvaralaštvo u Crnoj Gori toga doba i ostale zanimljivosti: opere stvarane u inostranstvu na temu Crne Gore i Crnogoraca.				Istorija

Napomena: Navedeni primjeri u koloni „Pojmovi – sadržaji“ samo su prijedlozi.

Napomena za nastavnika/nastavnicu

Razvojna dostignuća u osmome razredu**Sposobnosti**

Učenici/učenice:

- produbljuju ošjećaj za ritam i muzikalnost
- razvijaju sposobnosti saznavanja izražajnih i formalnih karakteristika klasicizma i romantizma
- uz muzičke primjere različitih stilskih perioda povećavaju sposobnost estetskoga opažanja, prosuđivanja, oblikovanja i vrednovanja
- prepoznaju najpoznatije kompozicije klasike i romantizma.

Vještine

Učenici/učenice:

- usavršavaju pjevanje i sviranje na Orfovim instrumentima
- razlikuju muzičke forme klasike i romantizma.

Informativna znanja

Učenici/učenice:

- razumiju osnovne karakteristike muzičke umjetnosti obrađenih epoha
- upoznaju najvažnije muzičke forme i stvaraoce klasicizma i romantizma
- postaju svjesni pojma trajne umjetničke vrijednosti klasike u muzici i prepoznaju je u savremenim muzičkim programima.

Upoznaju nove pojmove (klasika, sonata, simfonija, koncert, konzervatorijum, mecena, programska i apsolutna muzika, uvertira, arija, libreto, inspicijent, valcer, polka, mazurka, poloneza, marš).

IX razred

Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		

<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna narodne pjesme iz Crne Gore i narodne pjesme drugih naroda, umjetničke i popularne pjesme - poznaje razvoj muzike u Crnoj Gori u 19. vijeku. <p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umije da instrumentalno izvodi teme iz poznatih kompozicija. <p>Učenik/učenica treba da se informativno upozna s muzikom XX vijeka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - impresionizam - ekspresionizam - neo-stilovi - elektronska muzika. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju narodne i umjetničke pjesme. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sviraju instrumentalne sadržaje - sviraju pratnje uz pjesme i instrumentalne kompozicije. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pjevaju teme iz poznatih djela XX vijeka - istražuju i predstavljaju stvaralaštvo u Crnoj Gori toga doba i ostale zanimljivosti (prva žena kompozitor, prvi crnogorski školovani muzičar, rad stranaca na temu Crne Gore i Crnogoraca, rad Mirka N. Petrovića Njegoša) i objašnjavaju njegov značaj u datome trenutku. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju crnogorske kompozicije nastale u 19. vijeku. <p>.</p> <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju kompozicije XX vijeka. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - improvizuju na muzičke teme. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreativno izražavaju muzičke doživljaje (tekstualno i likovno). 	<p>Obraditi nekoliko narodnih pjesama i umjetničkih kompozicija Pjesme za pjevanje</p> <p><i>Još ne sviče</i> – iz Crne Gore <i>Bolujem ja , boluješ ti</i> <i>Zavolje se dvoje mlado</i> – iz Crne Gore <i>Kaljinka</i> – iz Rusije <i>Oh, when the Saints</i> – duhovna pjesma <i>Jesenje lišće</i> – iz Hrvatske <i>Aj, puče puška</i> – iz Crne Gore <i>Sejdefu majka budaše</i> – iz Crne Gore</p> <ul style="list-style-type: none"> - J. Hajdn: <i>Simfonija br. 94 (II stav, tema)</i> - A. Dvoržak: <i>Iz novog svijeta (II stav, tema)</i> - B. Smetana: <i>Prodana nevjesta (tema hora)</i> - J. Sibelijus: <i>Finska simfonijska poema (odlomak)</i> - J. Brams: <i>Valcer (odlomak)</i> - K. Debisi: <i>Preludijumi (izbor)</i> - M. Ravel: <i>Bolero</i> 	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost, strani jezici: pjevanje s tekstovima domaćih i stranih pjesama</p> <p>Istorija i geografija: razvoj muzičke umjetnosti povezan je s istorijom i geografskim podnebljima</p> <p>Likovna kultura: povezivanje s likovnim tehnikama koje su se koristile u XX vijeku.</p>
--	--	--	--	--	---

				<ul style="list-style-type: none"> - A. Šenberg (izbor) - B. Bartok: <i>Mikrokosmos</i> - K. Orf: <i>Karmina Burana</i> - I. Stravinski: <i>Posvećenje proljeća</i> <i>Petruška</i> 	
Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznaje i zna da uporedi stilove kroz istorijske epohe od početaka do savremene muzike. 		<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju kompozicije naše i svjetske muzičke istorije sve do današnjega vremena, uz upotrebu audio- i audio-vizuelnih zapisa. 		<p>Prethodno navedeni sadržaji i:</p> <ul style="list-style-type: none"> - B. Britn: <i>Piter Grajms</i> - <i>Vodič kroz orkestar</i> - O. Mesjen: <i>Iz kataloga ptica</i> - K. Penderecki: <i>Pasija po Luki</i> <p>Primjeri djela savremenih kompozitora iz okruženja</p> <p>Primjeri iz literature za muziku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - srednjeg vijeka - renesanse - baroka - klasicizma - romantizma 	<p>Fizika: muzička sredstva doprinose razumijevanju fizičko-akustičkih pojava</p> <p>Istorija: istorijski periodi u vezi sa stilskim periodima u muzici</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - XX vijeka - obrade poznatih kompozicija baroka, klasike, renesanse, XX v. 	
Operativni ciljevi	Aktivnosti			Pojmovi – sadržaji	Korelacija
	Izvođenje	Slušanje	Stvaranje		
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozna se s biografijama i najznačajnijim djelima savremenih crnogorskih kompozitora - zna osnovne podatke o najznačajnijim crnogorskim izvođačima - zna osnovne podatke o muzičkim ustanovama i najznačajnijim festivalima koji promovišu umjetničku muziku u Crnoj Gori. <p>Učenik/učenica treba da:</p>	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vokalno-instrumentalno izvode muzičke sadržaje i teme iz proučavanih žanrova savremene muzike <p>- istražuju i predstavljaju</p>	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odlaskom na koncerte upoznaju djela u izvođenju savremenih interpretatora - shvataju značaj naše muzičke kulture - slušaju snimke s izvođenjima najznačajnijih crnogorskih izvođača (solisti i ansambli) iz različitih žanrova. <p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiziraju video-zapise mjuzikla i filmske muzike - vrednuju različite muzičke oblike, 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreativno izražavaju muzičke doživljaje (plesno) - oblikuju pratnju za slušane melodije. 	<p>Izbor iz djela savremenih domaćih autora:</p> <ul style="list-style-type: none"> - B. Tamindžić - Ž. Mirković - S. Gačević - A. Perunović <ul style="list-style-type: none"> - L. Armstrong: <i>Kakav divan svijet</i> - E. Fiedžerald: <i>Aleluja</i> - Dž. Geršvin: <i>Rapsodija u plavom</i> - <i>Porgi i Bes (Uspavanka)</i> - E. Presli/Matson: <i>Love me tender</i> - The Rolling Stones: <i>Thank you for the music</i> - The Beatles: <i>Yesterday</i> - Dž. Hendriks <p>Primjeri popularne i</p>	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: muzika je povezana s pozorišnom i filmskom umjetnošću</p>

<ul style="list-style-type: none"> - poznaje oblike (mjuzikl) i žanrove savremene muzike (popularnu, džez, filmsku muziku) - upozna osnovne rezultate najnovijih istraživanja o uticaju muzike na psihu čovjeka - razumije pojam muzikoterapija 	<p>najpoznatije izvođače i objašnjavaju svoj izbor</p> <ul style="list-style-type: none"> - pronalaze i predstavljaju rezultate najnovijih istraživanja o uticaju muzike na psihu čovjeka - slušajući muziku objašnjavaju sopstveni psihološki doživljaj - istražuju i predstavljaju oblasti primjene muzikoterapije, diskutuju o tome. 	<ul style="list-style-type: none"> - vrste, žanrove, sadržaje i interpretacije - upoznaju mogućnosti slušanja muzike na koncertima i preko medija. 		<p>filmske muzike. <i>My heart will go on</i> (iz filma <i>Titanik</i>) <i>Devojko mala</i> (iz filma <i>Život i moda</i>)</p>	
--	--	--	--	--	--

Napomena: Navedeni primjeri u koloni „Pojmovi – sadržaji“ samo su prijedlozi.

Napomena za nastavnike/nastavnice

Razvojna dostignuća u devetome razredu

Sposobnosti

Učenici/učenice:

- razvijaju muzikalnost
- saznaju osnovne muzičke karakteristike obrađenih epoha
- povećavaju sposobnost estetskoga opažanja, prosuđivanja, oblikovanja i vrednovanja.

Vještine

Prema individualnim mogućnostima učenici/učenice ovladavaju vještinom pjevanja, sviranja i plesanja.

Informativna znanja

Učenici/učenice znaju:

- osnove razvoja muzike u Crnoj Gori u 19. v.
- osnovne karakteristike razvoja muzičke umjetnosti XX vijeka
- muzička djela kompozitora i interpretatora XX vijeka
- najznačajnije crnogorske kompozitore i izvođače
- najznačajnije crnogorske pjevače i grupe
- najznačajnije crnogorske horove i orkestre
- značaj muzičkih vrijednosti za našu i opštu kulturu čovječanstva
- uticaj muzike na psihu – muzikoterapija.

5. DIDAKTIČKE PREPORUKE (treći ciklus)

Nastava muzičke kulture planirana je kompleksno tako da svojim aktivnostima i sadržajima doprinosi opštem i muzičkom razvoju učenika/učenica. U trećem, završnom trogodištu, aktivnosti učenika/učenica oživljavaju ove sadržaje i njihovu interakciju:

- da samostalno koriste muzičku literaturu
- da iz literature izvode zaključke na osnovu informacija o karakteristikama, zakonitostima i ulozi muzike u kulturi
- da u pojedinim slučajevima prezentiraju svoj stav o određenim muzičkim djelima i pojavama.

Pristup ovoj problematici zahtijeva komunikaciju koja sprečava stereotipe u verbalnom objašnjavanju muzičkih zakonitosti i istorije.

Nastavnici/nastavnice moraju koristiti aktivne forme i metode rada. Samo tako će umjesto teoretskih znanja razvijati muzičke sposobnosti učenika/učenica.

Slušanje

Cilj muzičke nastave jeste da stvara aktivne slušaocce muzičkih priredbi – koncerata, a to podrazumijeva da se na časovima sprovodi analitičko slušanje. Ne treba prepušati učeniku/učenici da samostalno, bez uputstva, sluša muzička djela, jer svaki muzički rad, naročito u školi, zahtijeva promišljeni postupak.

Izvođenje

Izvođenje podrazumijeva pjevanje i sviranje, a pomoću njih se unapređuju muzičke sposobnosti i vještine kod učenika/učenica ovoga uzrasta. Treba insistirati na izvođenju novih, zanimljivih i aktualnih primjera iz literature koje treba korektno izvesti. Pozitivan odnos prema vokalnemu izvođenju produbljujemo različitim načinima interpretacije. Pored izvođenja instrumentalnih kompozicija, potrebno je svirati i pratnju za vokalnu interpretaciju poznatih pjesama.

Stvaranje

U ovome trogodištu ispoljava se sposobnost stvaralaštva – tekstualnog i likovnog izražavanja muzičkih utisaka, a ritmičko-plesna su uglavnom karakteristična za pojedince. Nastavnik/nastavnica treba pažljivo da planira aktivnosti i pritom uzima u obzir individualna interesovanja. Po mogućnosti aktivirati učenike/učenice da vokalno i instrumentalno improvizuju (stvaraju) kraće muzičke sadržaje. Dostignuća učeničkoga stvaralačkog rada jesu zvukovni mozaici, formalni djelovi (motivi, teme, melodije, ritmovi, pjesme).

Razvojna dostignuća nakon trećega ciklusa

Sposobnosti

Kod opšte muzičke kulture pod sposobnošću se podrazumijeva prepoznavanje pravilnih odnosa među tonskim visinama, trajanjima ili u sazvučjima. Zato u trećem ciklusu nastavnici/nastavnice treba da dovedu muzikalnost učenika/učenica na viši nivo kako bi se mogli/mogle vokalno, instrumentalno ili vokalno-instrumentalno izražavati. Treći ciklus poklapa se s periodima i karakteristikama četetova sazrijevanja i ono tada dalje razvija muzičku memoriju, kritički odnos i estetski senzibilitet.

Vještine

Pored daljega rada na razvijanju psihomotoričkih vještina, poželjno je znatno unapređivanje vokalnoga (pjevanje višeglasnih pjesama) i instrumentalnoga izvođenja (sviranje na Orfovim melodijskim instrumentima – ksilofon, metalofon, blok-flauta itd), kao i istovremenoga pjevanja i sviranja na muzičkom instrumentu.

Informativna znanja

U posljednjem ciklusu muzička kultura je tako planirana da učenici/učenice svoje aktivnosti i iskustva sistematizuju na osnovu podataka o muzičkim izvođačkim sredstvima, formama, sadržajima, vrstama i žanrovima. U programu stilski periodi prezentiraju svjetsku i domaću muzičku istoriju, od početaka do današnjih dana.

Znanja naglašavaju:

- neposredna muzička iskustva koja učenici/učenice stiču kroz vokalno, instrumentalno i vokalno-instrumentalno izvođenje muzičkih sadržaja
- sistematizovane podatke koji služe kao osnovna orijentacija u muzičkome djelovanju
- istorijski značaj muzičkih razvojnih dostignuća
- stvaranje muzičkih vrijednosti važnih za muzičku kulturu Crne Gore.

6. KORELACIJE MEĐU PREDMETIMA

Korelacije među predmetima date su u tabelama.

7. STANDARDI ZNANJA (ishodi programa za treći ciklus)

Učenici/učenice:

- znaju da izvedu 8 narodnih i umjetničkih pjesama koje su estetski i izražajno oblikovane
- znaju da izvedu 2 kraće instrumentalne kompozicije (iz umjetničke i popularne muzike)
- znaju da imenuju stilske periode (od nastanka pa do danas)
- znaju o muzičkoj kulturi Crne Gore
- prepoznaju 10 do 15 kompozicija stranih i domaćih kompozitora, kao i savremene interpretatore
- znaju različite muzičke vrste i žanrove.

8. NAČIN PROVJERAVANJA I OCJENJIVANJA

Nastavnik/nastavnica ocjenjuje dostignuća muzičke kulture tako što u grupi uporedo provjerava muzički razvoj pojedinih učenika/učenica kroz predviđene aktivnosti pjevačkoga i instrumentalnoga izvođenja, aktivnost slušanja i stvaranja.

U prvom je planu doživljajno usvajanje muzičkih djela. Nastavnik/nastavnica uporedo evidentira i ocjenjuje nivo razvoja muzičkih sposobnosti, vještina, informativnih znanja pojedinca, njegovu aktivnost i interesovanja.

U skladu s ciljevima muzičke nastave u pojedinome razredu i s pravilnikom o provjeravanju i ocjenjivanju, objektivno ih prikazuje u propisanoj formi.

9. RESURSI ZA REALIZACIJU PROGRAMA

a. Materijalni uslovi

Nastava se **mora** odvijati u srazmjerno velikom provjetrenom i zvučno izolovanom prostoru.

Učionica mora biti opremljena:

- AV-sredstvima (CD, uređaji za snimanje, TV, DVD)
- kompjuterom
- klavirom (pijanino, klavijature)
- Orfovim instrumentima
- muzičkom literaturom (književna i zvučna).

Muzička učionica mora imati opremu koja joj pripada (platno, grafoskop) i mogućnost zatamnjenja.

b. Literatura

1. Basrak, D. i Stevković, B.: **Zapjevajmo veselo**
2. Brkić, M.: **Pjesme za djecu sa igranjem**, 1990.
3. Dobrić, V.: **Zvončići pjevaju za vas**, 1997.
4. Gajić, S.: **Godine drage**, 1991.
5. Grbić, Ž.: **Zvuci na frulici**
6. Grupa autora: **Korak po korak**, 2002.
7. Ivanović, M.: **Muzičke igre**, 1999.
8. Ivanović, M.: **Muzičke zbirke (I do IV razreda)**
9. Janković, R.: **Svečani čas**, 1988.
10. Majdanec, B.: **Dječje pjesme**, 1988.
11. Majdanec, B.: **Fokenrol**, 1990.
12. Meršnik, M.: **Zamislite djeco (muzička slikovnica)**, 1989.

13. Mirković, M.: *Frulo, moja frulice*
14. Ozgijan, M.: *Pjesma u školi*, 1990.
15. Stojanović, G.: *Nastava muzičke kulture*, 1996.
16. Stančić, B.: *Mali koncertni repertoar za školske ansamble i orkestre*, 1978.
17. Stojanović, G. i Ćirić, N.: *Muzičke zbirke (V do VIII razred)*
18. Stankom, D.: *Moj metalofon*, 1989.
19. Vasiljević, Z., Stojanović, G. i Drobni, T.: *Muzička radionica*, 2000.
20. Vukomanović, N.: *Zbirka pjesama*

10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/NASTAVNICA I STRUČNIH SARADNIKA/SARADNICA

Stručna sprema nastavnika/nastavnice muzičke kulture: profesor/profesorica muzike, smjer opšta muzička pedagogija (240 ECTS).

U prvom trogodištu nastavu izvode vapišači/vaspitačice i nastavnici/nastavnice razredne nastave (240 ECTS).

U drugom trogodištu muzičku nastavu treba da preuzme profesor/profesorica muzike (240 ECTS). U ovome periodu razvijaju se osnovne muzičke sposobnosti, proširuje nivo vokalnog i instrumentalnog izvođenja, aktivnog slušanja, kreativnosti i informacija o muzičkoj kulturi.

U trećem trogodištu predmet predaje profesor/profesorica muzike koji/koja vlada savremenim pristupima u muzičkom vaspitanju (240 ECTS).

Za profesora/profesoricu razredne nastave i za profesora/profesoricu muzike obavezno je stalno usavršavanje.

Hor i orkestar

U školama je neophodan rad horova mlađih i starijih razreda. U svakoj školi u kojoj postoje uslovi treba da se osnuje i školski orkestar. Časovi hora i orkestra izvode se kontinuirano od početka do kraja školske godine.

Preporučuje se da se časovi hora i orkestra mlađih i starijih razreda izvode po dva časa nedeljno.

Časovi hora ili orkestra obavezni su i tretiraju se kao redovni časovi u nastavi i unose se u raspored škole, a dio su radne obaveze učenika/učenica koje odabere nastavnik/nastavnica.

Školskim orkestrom smatra se instrumentalni ansambl s nekoliko instrumentalista. Orkestri mogu biti sastavljeni od instrumenata koji pripadaju istoj porodici (blok-flaute, mandoline, tambure, harmonike, Orfov instrumentarijum i slično) ili mješovitoga sastava prema raspoloživim instrumentima.

CIP - Каталогизација у публикацији
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-24-023-3
COBISS.CG-ID 18413584